

Boekverslag Scholieren.com

Oorlogskind door Loni Wolf

Kees van der Pol

Feitelijke gegevens over het boek

Gebruikte druk: 1e

Verschijningsdatum 1e druk: juni 2009

Aantal bladzijden: 176

Uitgegeven door: Meulenhoff te Amsterdam

Beschrijving van de cover

Op de voorkant staat een foto uit de oorlog: een jonge vrouw wordt kaal geknipt, omdat ze in de oorlog met de Duitsers heulde. Dat is ook het geval met de moeder van Loni die een kind (Loni) heeft gekregen na een seksavontuurtje met de Duitser Wolf op de heide.

Win

een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door: **NHTV** internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Ontdek de leukste stad van het zuiden!
OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door:
NHTV Internationaal hoger onderwijs Breda

scholieren
.com

Genre aanduiding van het boek

Op de cover staat de aanduiding roman, maar er is volgende uitgever sprake van non-fictie.

Toch heeft het m.i. meer weg van een roman, omdat literaire kenmerken als wisselend perspectief, het teruggaan in de tijd belangrijke elementen van de opbouw van het verhaal zijn.

Volgens internet is Loni Wolf een heteroniem. Een heteroniem is een vorm van een pseudoniem, waarbij een auteur een fictieve schrijverspersoonlijkheid creëert, soms als afsplitsing van zichzelf. Sommige schrijvers creëerden meerdere heteroniemen en voorzagen die van een eigen stijl en zelfs botsende standpunten. In enkele gevallen gingen de heteroniemen met elkaar in polemieken. Een belangrijk heteroniem in de Nederlandse letterkunde is van Arnon Grunberg: Marek van der Jagt.

Het verschil tussen pseudoniem en heteroniem wordt wel zo samengevat: een pseudoniem is een andere naam voor het eigen ik; een heteroniem is een eigen naam voor een ander ik.

De flaptekst

Loni Wolf is de dochter van een vrouw die meteen na de bevrijding in 1945 kaal werd geknipt vanwege een relatie met een Duitse soldaat, Loni's vader. Ze ontvlucht Nederland op haar achttiende en komt terecht in 'het leven' in Zürich, waaruit ze wordt gered door een Zwitserse zakenman. Hij voert haar mee naar de beau monde aan het Meer van Lugano. Samen krijgen ze een zoon, die aan een progressieve spierziekte blijkt te lijden. Doordat Loni de verzorging, opvoeding én educatie van haar zoon Max geheel zelf ter hand neemt, krijgt ze in toenemende mate belangstelling voor het leven om haar heen. Na een dramatische gebeurtenis besluit Loni nog één keer terug te keren naar Nederland, waar ze op indringende wijze afscheid neemt van haar inmiddels hoogbejaarde moeder. Oorlogskind is het even eerlijke als confronterende verhaal van een vrouw die met het verleden en haar identiteit in het reine probeert te komen. In een monologue intérieur doet ze verslag van haar poging tot verzoening met het onvermijdelijke.

Structuur en/of verhaalopbouw

De structuur van de roman is als het ware een reis terug naar het verleden. Loni Wolf komt naar Nederland (in 2008) wanneer ze hoort dat haar moeder een

hersensbloeding heeft gekregen en het waarschijnlijk niet meet lang zal maken. Terwijl ze bij haar moeder op bezoek is, denkt ze terug aan het verleden. Loni is een kind van een Duitser die haar tijdens de oorlog heeft verwerkt. Haar moeder is daarom direct na de bevrijding kaalgeknipt. Als negentienjarige is Loni van huis vertrokken. Ze heeft een roerig en hoerig bestaan achter de rug in Zürich. In een soort innerlijke monoloog vertelt ze aan de lezer (en het lijkt soms aan de nachtzuster Vera, de dagzuster, de behandelend dokter of de huispastor) haar verhaal. Er is een voorwoord, waarin Loni de vertelstructuur uitlegt

In het "Vooraf" stelt de vertelster namelijk:

"Dat ik me vertellend rechtstreeks tot personen wend die zich in bepaalde omstandigheden in mijn directe omgeving bevonden, betekent niet dat ik alles letterlijk zo tegenover hen heb verklaard. Vaak heb ik in hun aanwezigheid zelfs meer gezwegen dan gesproken. Het is veeleer zo dat ik het op deze manier gezegd had willen hebben." (blz. 7)

Enkele voorbeelden van de aangesproken personen zijn:

- Blz. 23 ***"Nee, daar bent u veel te jong voor, dokter. Midden dertig? Zie je. En u al helemaal, zuster."***

- Blz. 32 ***"U bent net bij haar geweest, zegt u? Nog altijd niet bij kennis? Wat zeggen de doktoren? Een kleine kans. Hm. Dat ze dit niet zal overleven is duidelijk, maak me toch niets wijs., zuster."***

- Blz. 79 ***Hou je trouwens van schoenen, eh, ik weet je naam niet eend... Hou je van mooie schoenen, Vera? En van chocola....?***

Het verhaal wordt opgebouwd in 17 hoofdstukken. Die beginnen meestal met een gedeelte waarin de ruimte waar Loni zich bevindt wordt beschreven, waarna er een herinnering aan het verleden volgt. Daarom is "Oorlogskind" geen chronologisch vertelde roman.

Die objectievere beschrijving van de ruimte heeft iets weg van de beschrijving van een decor van een toneeltekst. Bovendien wordt in die stukken geen ik-verteller opgevoerd, maar wordt Loni als een zij-personage opgevoerd.

Aan het einde van het verhaal is een drie pagina tellende woordenlijst opgenomen. Hierin staan voornamelijk Zwitserse uitdrukkingen en woorden die in het verhaal zelf niet worden vertaald.

Gebruikt perspectief

Er is sprake van een ik-perspectief. Loni Wolf (op dat moment in het "Nu" 64 jaar) is de vertelster van haar levensverhaal.

Maar zoals hierboven vermeld is de aanhef van de hoofdstukken een beschrijving van de ruimte. Die lijkt meer op een geschreven toneeltekst. Dat heeft meer iets van een alwetende verteller.

De tijd van het verhaal

Loni is geboren in 1944. Ze is namelijk verwekt op een warme julidag in 1943 op de heide. In april 1944 moet ze dan zijn geboren. In het verhaal zegt ze enkele keren dat ze 64 jaar is. Dat houdt in dat het verhaal-Nu in 2008 speelt.

De plaats van handeling

Loni komt naar Nederland. Haar moeder is vanwege een hersenbloeding opgenomen in een verzorgingstehuis. Ze gaat met haar moeder op een van de eerste dagen wandelen naar de plek waar ze vroeger de liefde heeft bedreven. De Ravensheide wordt die plek genoemd. Daarbij denk je dan vaak aan het oosten (of zuiden) van Nederland. Het is niet ver van Duitsland want de stiefvader van Loni gaat tijdens het fietsen wel eens een paar passen de grens over. Je denkt dan al snel aan de provincie Gelderland of Brabant.

Op haar 18e is Loni naar Berlijn gegaan en later naar Zürich vertrokken. In de laatste plaats heeft ze in een seksclub gewerkt tot haar 40e. Daarna heeft de rijke Bruno Lucatoni haar meegenomen naar een verblijf in Ticino.(Zwitserland)

Samenvatting van de inhoud

Loni Wolf keert in 2008 terug naar Nederland. Ze gaat op bezoek bij haar moeder die ze al jaren niet meer heeft gezien. Haar moeder heeft een hersenbloeding gekregen en zit nu in een rolstoel in een verzorgingstehuis te wachten op haar dood. De verwachting is dat ze het niet lang meer zal maken. Loni die met de Zwitser Bruno Lucatoni is getrouwd, dwingt haar moeder tijdens een heidewandeling te zeggen wie haar vader was. Ze was namelijk het gevolg van een sekspartijtje van haar moeder met een mooie Duitse soldaat. Dat was Wolf, waardoor Loni dus Loni Wolf heet. Haar vader heeft ze overigens nooit gekend. Haar moeder is na de oorlog als moffenhoer opgepakt en daarom kaalgeknipt. Dat wordt wel door de ik-figuur beschreven, maar ze was nog geen jaar oud, dus eigenlijk kan ze dat ritueel niet vertellen. Haar moeder was na de oorlog met een Pool getrouwd en ze had twee kinderen met hem gekregen: Lida en Janek. Met deze twee heeft Loni eigenlijk maar weinig contact. Op haar zestiende was ze al eens op de plek geweest waar ze verwekt was. In haar jeugd had ze ook een buurjongetje gehad van wie ze had gehoopt dat haar zoontje nog eens op hem zou lijken.

Op 18-jarige leeftijd is Loni het huis uitgegaan en via Berlijn in Zürich terechtgekomen. Daar heeft ze als hoer tot haar veertigste gewerkt totdat de rijke Bruno haar uit het bordeel haalt. Daarna kan ze een tijdje een kakmadam spelen: er is van echte

liefde geen sprake, maar als hoer heeft ze geleerd wat veinzen en faken is. Ze trouwen enkele maanden later en op middelbare leeftijd (41 jaar oud) krijgt ze een kind, dat ze Maxim noemen (naar de seksclub waar ze heeft gewerkt.) Maar Maxim is niet gezond: hij heeft een ernstige progressieve spierziekte en kan eigenlijk steeds minder uit de voeten. De toch wel intelligente Loni gaat voor hem zorgen, hem opvoeden en wil hem van alles leren. Ze heeft later gehoord dat de ziekte door een draagster (de moeder) kan worden overgebracht. Aangezien haar moeder nog twee gezonde kinderen ter wereld heeft gezet, verwacht ze dat het erfelijk materiaal van de spierziekte van de Duitse soldaat is. Ze voelt zich daarom op de een of andere manier schuldig.

Deze wetenswaardigheden vertelt Loni achtereenvolgens aan de lezer, een verpleegster, de nachtzuster Vera, een arts in het verpleeghuis, een huispastor. Op zo'n moment dat ze met de huispastor spreekt, denkt ze terug aan de pastoor in Zwitserland, die haar enkele keren kwam bezoeken. Voor de herder Gods is euthanasie (op bijvoorbeeld Maxim) een onbespreekbaar onderwerp. Tijdens diens bezoeken krijgt ze steeds meer een hekel aan hem en aan de kerk. Ze geilt hem een keer op en chanteert hem daarna met de mededeling dat hij uit haar buurt moet blijven, omdat ze hem nog kent van de tijd dat hij haar in het bordeel heeft bezocht.

Maar ze vertelt ook wel wanneer ze denkt dat er iemand naast haar zit, terwijl dat niet meer het geval is. In feite neemt de lezer dan de rol van toehoorder op zich. Ook dat is een vaker gebruikt vertelprocedé.

Bruno heeft haar enkele jaren geleden verlaten voor een andere snol, maar anderhalf jaar geleden heeft ze hem met Max begraven. Daarna waren ze lekker taartjes gaan eten. Maar Max is tot steeds minder in staat. Hoe moet dat verder met hem. Ze is immers zelf al 64 jaar.

Het gaat lichamelijk steeds slechter met haar moeder. Hoewel niet zo expliciet vermeld overlijdt haar moeder op dat moment, maar ze heeft geen tijd om haar te begraven.

Want er staan ineens politiemensen voor haar neus. Het zijn mensen uit Zwitserland: er is iets met haar zoon gebeurd die spoorloos verdwenen lijkt te zijn. Ze moet mee terug. Twee rechercheurs begeleiden haar in een snelle auto. Ze gaan door Duitsland naar Zwitserland, naar Lugano. Daar gaan ze een voor de vrouw (intussen vaak als een zijpersoon aangegeven) bekend terrein naar het meer. De wagen van Max is in het meer gevonden, maar het lichaam nog niet. Er is een getuige die gezien zou hebben dat Max door zijn moeder in het water is geduwd, maar dat geeft Loni niet toe. Ze doet alsof hij er zelf in gereden is. De politiemensen proberen haar via een reconstructie met een opblaaspomp tot een

bekentenis te dwingen, maar zover komt het niet. Ze weigert aan het onderzoek mee te werken. Het is echter niet ondenkbaar dat ze Max wel geduwd heeft.

Titelverklaring

“Oorlogskind” spreekt voor zich. Loni is in de oorlog geboren (1944) en derhalve een product van haar tijd. Ze moet het verleden trouwens met haar meedragen.

Motto

Het motto luidt : ***Es ist schön end ik habe Angst*** “

Het motto is uit Anne Duden , Das Judasschaf”

Het is natuurlijk wel duidelijk dat het motto op het leven van Loni Wolf slaat.

Thematiek en interpretatie

De verwerking van het verleden is een van de thema's is deze niet zo gemakkelijke roman. Loni gaat naar haar moeder wanneer die een hersenbloeding heeft gekregen. Het is de vraag of ze daarna nog wel kan spreken, wat Loni suggereert als ze met haar gaat wandelen. Ze wil de naam van haar vader weten. Die heet Wolf Wolf. Maar door die op het oog onschuldige vrijpartij op de hei in juli 1953, is er wel het een en ander gebeurd in het leven van Margot Rietberg en haar dochter Loni. Alle moffenhoeren werden na de oorlog kaalgeknipt en dat laat zijn sporen na. Margot trouwt met een Pool die zijn eigen kinderen voor lijkt te trekken. In de tussentijd doet ze veel seksuele ervaringen op de heide op, die haar goed van pas komen, wanneer ze het benauwde ouderlijk huis ontvlucht. Het is dan 1962. In Zürich gaat ze in de prostitutie . Ze gaat daadwerkelijk de hoer “spelen” waarvoor haar moeder is uitgemaakt na de oorlog. Ze is een echte Moffenhoer geworden.

(vgl. blz. 113 “ ***Ik ben de belichaming van de schande die mijn moeder is aangedaan, ik heb op me genomen waarvan zij schuldig bevonden is***”

Maar het leidt wel tot een luxe leven, zeker wanneer Bruno Lucatoni haar bevrijd uit het bordeel. Het is geen echte liefde, maar die geeft haar wel een kans om aan het grote geld te komen. Jammer genoeg krijgt ze haar wenskindje Max op oudere leeftijd maar Bruno is nog tien jaar ouder. Bovendien heeft hij een niet te genezen spierziekte die ze ook nog eens heeft overgebracht via de genen, zeer waarschijnlijk van haar Duitse vader. Dat levert zoveel schuldgevoel op dat ze zich vanaf dat moment helemaal over Max ontfermt.

Die gaat steeds verder achteruit en wanneer ze haar moeder moet bezoeken vanwege de plotselinge hersenbloeding heeft ze in Zwitserland het besluit genomen om een einde te maken aan het leven van Max. Die kan later nooit voor zichzelf zorgen. Of ze zich daaraan ook echt schuldig voelt, wordt in de roman niet duidelijk. Maar Loni is een echt oorlogskind dat de sporen van de Tweede

Wereldoorlog met zich meedraagt: ongewenst kind, stiefbroer , stiefzus en stiefvader; hoer zijn in Zwitserland, en ook nog een schuldig aan de dood van haar zoon. Gaat ze uit gewetenswroeging naar Nederland om een stervende moeder nog één keer te bezoeken. Daarna is ze echt een Lonely Wolf genomen, zo'n Indianennaam.

(vgl. blz. 62 : ***He, Weet je dat ik nu zelf pas hoor hoe dat klinkt, hoe Amerikaans dat inderdaad klinkt? Als een indianennaam. Eentje die nog toepasselijk is ook.....***”

“Nomen es omen.”

Hoewel verwerking van het verleden in het heden m.i. het belangrijkste thema is, spelen de volgende motieven ook nog een rol:

- Een moeilijke moeder-dochter verhouding
- Een bijna oedipale moeder-zoonverhouding (vgl. blz. 116 “O, i zou hem aan zijn gerief hebben geholpen en hebben laten helpen, als hij dat had gewild. We hebben geluk gehad, geloof ik, hij en ik, wij samen. ...”
- Eenzaamheid: zie hierboven; ook de naam Loni Wolf
- Schuldgevoel en plaatsvervangende schaamte
- Seksualiteit
- Prostitutie
- Moord

Beoordeling scholieren.com

“Oorlogskind” is weliswaar een dun romannetje maar is daarmee nog geen gemakkelijk boek voor scholieren. Het is intelligent gecomponeerd en ik heb het vermoeden dat er een andere schrijver/schrijfster achter het pseudoniem (beter heteroniem) schuilt. Misschien komt er binnenkort iemand (de uitgever of de auteur) met de onthulling naar buiten. Met de indicatie “non-fictie” geeft de uitgever bovendien aan dat het verhaal op realistische feiten is gebouwd. Niettemin is er m.i. echt sprake van een roman over de verwerking van het oorlogsverleden en de verantwoordelijkheid die een mens in zijn leven voor zijn daden moet dragen. Je wordt voor het noodlot geboren (op de Ravenshei in de oorlog) en dat bepaalt toch een groot deel van je leven. Het verhaal vergt wel een alerte lezer, en misschien is herlezing een goed advies wanneer je de eerste keer over enkele zaken hebt heen gelezen..

Maar geroutineerde lezers kunnen de roman wel aan en voor vwo'ers en havisten is het een mooi nummer op de lijst. Het kan natuurlijk uitstekend gecombineerd worden met andere boeken over oorlogsleed bij kinderen:

- De kleine blonde dood (Boudewijn Büch)
- Wierook en tranen (Ward Ruyslinck)

- Voor een verloren soldaat (Rudi van Dantzig)
  - Twee koffers vol (Carl Friedman)
  - Werther Nieland (Gerard Reve)
  - Dat meisje uit München (Jan Cartens)
- De literaire waardering voor onze lijst is m.i. 2 punten.

Relevante recensies

Recensies zijn nog niet verschenen.

Over de schrijver en eerder gepubliceerde werk

Bron: website uitgever

Loni Wolf (1944) woont in Ticino.

(Meer is er niet bekend over deze schrijfster)